

RAPPORT

over

en gammel kobbergrube ved gaarden Berget i Övre Skaudalen, Rissen.

Gruben er beliggende ret vest for Steffenplads ved Berget i Övre Skaudalen i Rissen. Bekvemtest kommer man til gaarden Berget ved at tage til Fines i Värre fjord. Fra Fines til Steffenplads ved Berget er ca. 11 km. hvoraf ca. 7 km. er kjørevei, om end nogen daarlig. Fra Steffenplads til gruben er ca. 1,5 km.

Høiden over havet er ved gruben ca. 240 m. Der er sparsomt bevokset med bjær, og terrenget er meget myrländt.

Ströget er ca. 10 grader syd til öst og nord til vest. Faldet steilt. Ertsen er magnetkis med kobberkis. Den omgivende bergart er kvartsskifer.

Gruben blev saavidt vides optaget i 1673 af det saakaldte "Skaudalens värk". Hvormeget eller hvorlänge der da blev drevet vides ikke; men den sees at være gjenoptaget i 1725 og skal dengang igjen blit nedlagt i 1803.

Skaudalens Värk har havt en smeltehytte ved Bergbekken. Ved et sagbrug der, saaes flere slaghope; men de var tildels udplanerede og overgroede, dels antagelig portførte af bekken saa det ikke godt kunde sluttet noget bestemt om hvor meget slag der har været. Der tor dog maaske have været et par hundrede ton. Omkring 1860 blev grusen lenset af et interessentskab, der väsentlig bestod af bönder fra Skaudalen. Jeg taatte personlig med en fanejunker Sve, der dengang forestod arbeidet. Han forklarer at der fra det vestlige dagbrud førte en släbesynk nedover mod öst. Man kunde gaa ned gjennom synken uten stige saadan at der kun var et ganske kort stykke i den. Et par steder var der drevet indtil ca 3 meter bredt.

1
knap nok til lensningen. Der blev derfor dengang ikke gjort noget mere.

Om malmføring udtalte hr. Sve, at der i gruben stod adskillig malm af samme slags som den der ~~stod~~ laa igjen oppe i dagen. Vedföiede profilskizzer er efter hr. Sve, s opgave.

I dagen laa antagelig ca. 150 ton malm. Den var endel frvitret saa det vanskelig kunde lade sig gjøre at bedömme dens gehalt nöie. At man har kunnet skeide ud adskillig 4 a 5 % cu. malm anser jeg for sikkert. Hovedmängden af erts var magnetkis. Denne var for mange stykkers vedkommende indsat med gul kobberkis, hvorhos der ogsaa saaes endel blaagrönne bittesmaa prikker, som jeg antager skyldes proget kobber. Det kan dog maaske være en anlöbsfarve, og kan kun bestemmes ved analyse. Foruden i magnetkisen forekom gul kobberkis ogsaa i rene klumper for sig, udföldt ved kvarts og kalkspat. Den kis der nu ~~ligger~~ henlaa ved gruben vil antagelig kunne omskeides til ca. 4 a 6 % cu. og vil antagelig give 70 a 80 ton.

Af Berghald laa der vistnok ikke over 300 ton a 400 ton

Den vei man i gamle dage havde at transportere malmen frem til smeltehytten har været vel en km. og adskillig ubekvem. Om man nu skulde optage gruben maatte man vel kjöre malmen til närmeste havn ved Värre fjord. Vinterdag vilde dette gaa uden at nogen vei behövedes og vilde man antagelig faa malmen fremkjört til havn for ca. 6 a 7 kroner. pr. ton. Imidlertid skal en vei fra Fines til Berget være projekteret, og kommer den vil malmen kunne kjöres for ca. 4, 00 kr. pr. ton til Fines. Skulde ved en eventuel noiagtig undersögelse gruben vise sig at være särlig lovende kunde der blive spörsgsmaal om bygning af taugebane eller jernbane, der da vilde bringe helk affären ind i et nyt stadium, som jeg nu ikke skal indlade mig nöiere paa.

Försävidt hr. Sve, s opgave over gruberummet er rigtig, er der i gruben ~~ubdækket~~ ca. 500 kubikmeter gangmasse. Sättes gjenliggende berghald til ca.

400 ton, og gjenliggende malm plus forvitring til ca. 300 ton, (berghald- ~~væ~~
 vesentlig grus og småsten) bortført af bækken der løber ~~til~~ forbi, til ca.
 200 ton, ialt ca. 900,0 ton = ca. 315 kubikmeter. Da den bort-kjörte malm
 kan forudsættes at have ^{vedet} kobber & magnetkis, skulde der være benyttet ca. 700
 ton kis. Forudsættes at malmen har holdt gennemsnitlig 5% cu. skulde Skau-
 dalske Værk have udvundet ca. ^{35,0} 3,5 ton kobber. Sættes drifts-tiden til ca. 7aar
 skulde der være transporteret ca. 100,0 ton pr. aar, hvad der ikke synes usan-
 synligt.

Folk paa stedet berettede at "nogen" fra Trondhjem havde ~~skjæret~~ grube-
 den; men de kunde ikke huske navnet.

Denne grube er noget mere tiltalende end de almindelige skjærpe man faar
 se. Imidlertid er beliggenheden noget ubekvem, og gruben forlidet kjendt till
 at der tør siges noget særlig bestemt om den. Dertil kommer at det antagelig
 vilde koste adskilligt at erhverve den. Havde gruben ligget i det frie, og man
 saaledes kunde optaget den frit vilde jeg uoetinget have tilraadet at der toer
 toges et forsög. Et saadant forsög maatte gaa ud paa at lænse gruben for
 vand, opskjærpe terrenget omkring samt eventuelt prøveskydning & skeidning, og
 maaske endel ortdrift. Dette arbejde vilde neppe kunne udføres grundig nok
 under ca. 1000,00 kr. Ved synk & ortdrift maatte her regnes 60 - 70 kr. pr. ~~m~~
 løbende meter. Skulde det ved naar gruben er lænset vise sig at det i stusser
 gjenstaaende er drivværdigt vilde jo undersøgelsen for endel kunne dækkes af
 indvunden malm, ligesom man samtidig kunde medtage den gamle malm, der vel kan
 regnes til ca. 2500,00 kr. netto. Da imidlertid kobbergehalt i magnetkis
 er meget vanskelig at bestemme for die, naar man ikke paa forhaand er kjendt

malmen
 med den, maatte der, for man kunne bestemme sig forat tilgodegjøre den, for-
 af endel af kisen og kobbergehaltens og ma helst

ogsaa mulig nikkelgehalt bestemmes.

Da jeg dennegang kom fra vest, fra Rissen, (en meget lang og besværlig vei, fik jeg ikke anledning til at se terrenget fra Berget til Fines, og kan ikke udtale mig om hvorvidt der er godt skikket for oparbejdelse af vei, anlæg af taug- eller jernbane.

Berggruben er et forekomst der fortjener at undersøges. Den er opdaget af nogen i Trondhjem. Nogen større kapital bør ikke voves for en nøiere undersøgelse har fundet sted. Specielt analysering af malmen og lænsning af gruben.

Stord den 29 de April 1909

A. Egger

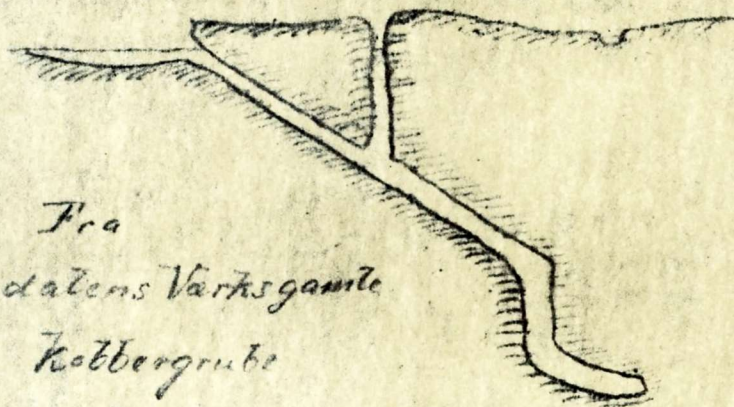
M A A L I N G E R

ved

En gammel kobbergrube ved gaarden Berget, Skaudalen i Rissen.

De foretagne maalinger gav smaa udslag; men der var adskilligt dybt jorrdække og dertil nok saa myrlændt er det vistnok som det ska være hermed. Det synes som om malmen har et fald i felt af ca. 30 grader. Den malm man har haft paa dybet gaar antagelig op i dagen ved det vestlige dagbrud. I almindelighed er det vestlige østfor østre dagbrud. Det lille udslag i profil 2 er det eneste, skjøndt der forat følge gangen blev maalt flere tverprofiler, der ikke noteredes. Her er dog en dal, der godt kan være fylt med grus fra elven, og saaledes have et betydeligt jorrdække. Til vest fandtes udslag indtil ca. 55 a 60 meter fra det vestre dagbrud. I profil 6 ca. 75 m. vest er udslaget omtrent borte. Dette kan godt være paa grund af at der fra en ovenfor, mod syd, liggende myr, har rendt saa meget vand ned over den noget bratte; men dog meget fugtige jordbund her. Saavel i fortsættelsen til øst og vest som mod syd, var der større myrstrækninger. Mod nord var højere og tørt tereng. Her maalt et par hurtigsnit, saalænge kablet rak, uden at noget merkedes. I hvorvel udslagene er noget smaa, mener jeg at de viser brugbar og drivværdig malm i 60 meters længde. At der i profil 7 ikke er større udslag tør enten være af at der er udtømt under, eller der er ikke malm i sidste fald maa synken i være drevet og luftsynk, og ikke for malmens skyld.

Profilskizze 1:1000 efter Strigt

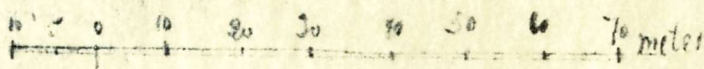
Fra
Skandals Værksgamle
Kobbergrube
Gaarden ^{ved} Bergot

Projektion paa et horisontalt plan 1:1000

Norges Geologiske Undersøkelse
Bergarkivet
Rapport nr.: 1757-02

Målestok

Efter meddelelse af Forfatteren

Stord den 20 april 1909.

Hr. H. Fasting

~~Ågveien.~~

~~B e r g e t i S k a u d a l e n n .~~ Vedlagt fremsender jeg Egges rapport over denne forekomst. Jeg har ikke noget at bemerke til det, som E. anfører. Forekomsten fortjener visstnok en rationel undersøgelse; men da den (forekomsten) i alle tilfælde ikke er noget særlig lovende, passer det neppe for os netop nu at gjøre noget ved den.

Egge undersøgte ogsaa feltet med min metode. Han kunde ved dennes hjælp konstatere, at malmen ikke gaar længere til E end til den østligste dagaabning og neppe saa langt. Derimod findes der malm i feltets fortsættelse mod vest indtil 55 a 60 m. W. for det vestligste dagbrud. Efter maalingerne skulde malmen totalt ophøre her; men paa grund af myrbedækning er dette negative resultat maaske ikke absolut sikkert. Dog synes det nogenlunde sikkert, at her ikke handles om nogen særlig stor forekomst, og dette i forbindelse med den noget afskrækkende beliggenhed gjør, at forekomsten i et hvert fald maa staa tilbage for andre, mere lovende og bekvemmere beliggende forekomster.

Å r b 3 d i g s t

Chr. Th. Christensen